

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“
GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. birželio 23 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-260
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. lapkričio 28 d. įvyko eismo įvykis, per kurį buvo apgadintas pareiškėjai priklausantis automobilis (*duomenys neskelbtini*). Atsižvelgdama į tai, kad eismo įvykio kaltininko civilinė atsakomybė buvo apdrausta draudiko, pareiškėja kreipėsi į draudiką pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį dėl draudimo išmokos, atlyginančios eismo įvykio metu patirtą žalą.

Įvertinęs pareiškėjos automobiliui padarytą žalą, draudikas pareiškėją informavo, kad buvo apskaičiuota 6 040,91 Eur be PVM draudimo išmoka.

2019 m. gruodžio 27 d. pareiškėja draudikui pateikė nepriklausomo turto vertintojo Eugenijaus Laurinčiuko parengtą Turto vertinimo ataskaitą Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Vertinimo ataskaita), joje nurodyta, kad pareiškėjos transporto priemonės atkūrimo sąnaudos (remonto kaina) be PVM sudaro 10 715,13 Eur.

Gavęs Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris automobilių remonto įmones, kad šios apskaičiuotų pareiškėjos transporto priemonės remonto kainą ir parengtų remonto sąmatas: UAB „Autobroliai“ nurodė automobilį suremontuosianti už 9 150,26 Eur (be PVM), UAB „Temis“ nustatė 6 188,59 Eur (be PVM) remonto kainą, o Vlado Navicko IĮ apskaičiavo, kad automobilio remontas kainuotų 6 358,29 Eur (be PVM).

Atsižvelgdamas į tai, draudikas pareiškėją informavo priėmęs sprendimą išmokėti 7 232,38 Eur draudimo išmoką, atitinkančią trijų automobilių remonto įmonių parengtose sąmatose nurodytų remonto kainų vidurkį be PVM.

Pareiškėja su draudiko sprendimu nesutiko ir kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėja kreipėsi prašė išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, t. y. 10 715,13 Eur (be PVM).

Pareiškėja kreipėsi nurodė, kad remonto įmonės sąmatas sudarė netinkamai. Pareiškėjos teigimu, visų trijų servisų sąmatose kainos yra koreguotos rankiniu būdu ir neatitinka naujų originalių dalių kainų, o dalių kainų šaltiniai nenurodomi, be to, dalims netaikomas nusidėvėjimas, todėl tikėtina, kad į sąmatą įtrauktos naudotų dalių kainos.

Pareiškėjos teigimu, remonto įmonių sudarytose sąmatose netinkamai parinkti remonto ir dažymo darbų įkainiai, nes yra daug mažesni už atliekant vertinimą buvusius vidutinius darbų įkainius Lietuvoje. Pareiškėja paaiškino, kad UAB „Audatex Baltics“ atliko išsamų Lietuvos remonto įmonių „AudaNet“ platformoje skelbiamų remonto sąmatų tyrimą ir nustatė vidutinius remonto darbų įkainius, galiojančius Lietuvoje. Šie įkainiai apskaičiuoti iš maksimalios imties duomenų, todėl laikytini objektyviais, dėl šios priežasties, pareiškėjos teigimu, nustatant patirto nuostolio sumą, turi būti taikomi UAB „Audatex Baltics“ apskaičiuoti vidutiniai darbų įkainiai. Atitinkamai – vidutinis mechaninių bei kėbulo remonto darbų įkainis 28,68 Eur / val. ir vidutinis dažymo darbų įkainis 29,28 Eur / val., dažymo medžiagų kiekio koeficientas – 88 proc. Taip pat, pareiškėjos teigimu, į UAB „Temis“ parengtą remonto sąmatą nėra įtraukti priekinės pakabos rėmo keitimo darbai, nors jie yra įtraukti į UAB „Autobroliai“ ir „Vlodo Navicko IĮ“ parengtas sąmatas.

Pareiškėjos nuomone, nors draudikas teigia, kad remonto pasiūlymuose nėra naudotų dalių kainų, o taikomos tik naujų neoriginalių dalių kainos, tačiau tokios dalys kaip priekinis ratlankis, priekinės pakabos rėmas ar vairo mechanizmas yra gaminamos tik gamintojo įmonėje ir neoriginalių dalių gamintojai jų netiekia, todėl tikėtina, kad šios dalys būtų keičiamos naudotomis, o tai prieštarauja Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos (toliau – Instrukcija) 50 punkte nustatytiems reikalavimams: „Variklio, pakabų, vairavimo ir stabdžių sistemų, transmisijos apgadintos detalės keičiamos naujomis, išskyrus kai kurias, neturinčias įtakos jų patikimumui ir eismo saugumui.“ Pareiškėjos teigimu, visos draudiko parinktos remonto įmonės ignoruoja šią nuostatą ir vairo mechanizmą bei kitas važiuoklės dalis, tiesiogiai lemiančias eismo saugumą, numato remontuoti naudotomis dalimis.

Pareiškėjos teigimu, akivaizdu, kad pagal aritmetinį vidurkį apskaičiuotas nuostolis yra mažesnis už tikrąjį žalos dydį, todėl remonto įmonių sąmatos neatitinka Taisyklėse įtvirtintos būtinų remonto išlaidų apskaičiavimo tvarkos, jos parengtos pažeidžiant gamintojo remonto technologiją ir Instrukcijos nuostatas. Tokios sąmatos negali patvirtinti objektyvios turto atkūrimo kainos. Pirmiau išdėstyti argumentai patvirtina, kad remonto įmonių parengtos sąmatos yra tik preliminarūs trijų remonto įmonių pasiūlymai suremontuoti transporto priemonę, o žalos atlyginimo vadovaujantis tokiomis sąmatomis būdas neatitinka visiško nuostolių atlyginimo principo, todėl, pareiškėjos teigimu, draudikas turėtų vadovautis Vertinimo ataskaita, nes ji buvo parengta vadovaujantis Instrukcijoje nustatyta atkūrimo kainos skaičiavimo metodika.

Pareiškėja taip pat nurodė, kad ginčas su draudiku kilo ne dėl *remonto kainos*, o dėl *būtinųjų remonto išlaidų* skaičiavimo, todėl, pareiškėjos teigimu, draudikas apskaičiuodamas draudimo išmoką pagal remonto įmonių pasiūlymus, pasirinko netinkamą žalos nustatymo būdą, nes reali remonto kaina gali būti žinoma tik atlikus faktinį automobilio remontą, todėl, pareiškėjos teigimu, vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, turėtų būti nustatoma būtinųjų remonto išlaidų suma, o ne faktinė remonto kaina.

Pareiškėjos teigimu, nors teisės aktuose ir nėra tiesiogiai nurodyta, kad turto vertinimo ataskaita yra aukštesnę įrodomąją galią turintis dokumentas, tačiau galima daryti išvadą, kad nepriklausomo vertintojo parengta ataskaita yra dokumentas, tinkamai pagrindžiantis nuostolio dydį. Pareiškėjos manymu, pirmiau nurodytos aplinkybės patvirtina, kad remonto įmonių parengtos sąmatos yra tik preliminarūs trijų remonto įmonių pasiūlymai suremontuoti transporto priemonę, o žalos atlyginimas vadovaujantis tokiomis sąmatomis neatitinka visiško nuostolių atlyginimo principo, todėl pareiškėja prašo rekomenduoti draudikui vadovautis Vertinimo ataskaita ir išmokėti draudimo išmoką, atitinkančią Vertinimo ataskaitoje nurodytas būtinąsias remonto išlaidas.

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė sprendimą priėmęs vadovaudamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymu (toliau – TPVCAPDĮ) ir Taisyklėmis ir laikantis jį teisingu bei pagrįstu.

Draudiko vertinimu, objektyviausias ir tiksliausias žalos dydžio nustatymo būdas – realus remontas, nes suteikiamos automobilio remonto paslaugos ir už jas draudikas sumoka remontą atlikusiai įmonei, o nukentėjusiam asmeniui tiksliai atlyginama padaryta žala. Kai nukentėjęs asmuo pageidauja gauti draudimo išmoką pinigais, tarp šalių tikėtinas ginčas dėl priešingų interesų: nukentėjęs asmuo siekia įrodyti didesnę žalą, o draudikas siekia nustatyti faktinę remonto kainą.

Draudikas pabrėžė, kad nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytos žalos dydį, vadovaujantis Taisyklių 13 punktu, nustato atsakingas draudikas arba Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras (toliau – Biuras), vadovaudamasis atsakingo draudiko ar Biuro įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus. Draudikas taip pat akcentavo, kad, pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio.

Būtinios remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Nors teisės aktuose turto vertinimo ataskaita ir faktiniai remonto pasiūlymai nurodyti kaip lygiavertiniai įrodymai, draudiko vertinimu, jie turi skirtingą reikšmę. Draudiko teigimu, vertinimo ataskaitą atlieka specialistas, vadovaudamasis preliminariais detalių ir darbų kainos vidurkiais Lietuvoje. Vien tokio metodo pobūdis implikuoja išvadą, kad apskaičiuota remonto suma yra preliminarinė, rekomendacinė ir gali skirtis nuo faktinių išlaidų – tiek didesnių, tiek mažesnių. Todėl tikslesnis žalos nustatymo metodas yra faktinių pasiūlymų įvertinimas, t. y. gautų konkrečių remonto įmonių pasiūlymų suremontuoti automobilį, kuriuose nurodyta konkreti suma, vertinimas.

Atsižvelgdamas į tai, draudikas kreipėsi į tris automobilių remonto įmones – UAB „Autobroliai“, UAB „Temis“ ir Vlodo Navicko IĮ. Pasirinktos įmonės veikia skirtinguose regionuose – Kauno, Vilniaus ir Šiaulių, taigi buvo įvertintos ir galimos skirtingų regionų rinkų kainos. Pateiktuose pasiūlymuose atitinkamai nurodytos tokios remonto kainos: 9 150,26 Eur, 6 188,59 Eur ir 6 358,29 Eur. Esminį šių pasiūlymų ir turto vertinimo ataskaitos sumų skirtumą, draudiko teigimu, lėmė tai, kad turto vertinimo ataskaitoje vadovautasi gamintojų originalių dalių kainomis.

Draudikas pažymėjo, kad pareiškėjos cituotame Instrukcijos 50 punkte nurodyta, kad atitinkamos dalys turi būti keičiamos naujomis, tačiau nenurodyta, kad turi būti keičiamos gamintojų originaliomis dalimis. Pastarosios paprastai smarkiai viršija kitų gamintojų kainas. Naujos dalys apima ir kokybiškas trečiųjų šalių pagamintas detales, todėl vien dėl remonto dirbtuvių sąmatose nurodytų kainų ir vertinimo instrukcijoje nurodytų gamintojo originalių dalių kainų skirtumo nėra pagrindo teigti, kad į apskaičiuojamą kainą buvo įtraukta nekokybiškų, saugumui grėsmę keliančių dėvėtų detalių kaina. Šiuo atveju nėra bendros dėvėtų detalių kainų vidurkio sistemos, kurios duomenis galima būtų panaudoti sudarant remonto sąmatas.

Atsikirsdamas į pareiškėjos argumentus, kad ratlankius, pakabos dalis ar vairo mechanizmus gamina tik automobilio gamintojas ir kad neoriginalių dalių kiti gamintojai netiekia, draudikas nurodė, kad nėra aišku, kokių pagrindu pareiškėja taip mano, nes pakabos detalės, vairo mechanizmas ar tuo labiau ratlankis yra dažniausiai sugadinamos automobilių dalys, jų gamintojų detalių analogų rinkoje tikrai yra, būtent tokios detalės buvo įtrauktos į remonto įmonių sąmatas. Draudikas atkreipė dėmesį, kad atsitiktine tvarka apsilankius atsitiktinėje detalių parduotuvėje ir suvedus pareiškėjos gamintojo pavadinimą, modelį ir detalių sritį „pakaba“, pateikiama įvairių detalių gamintojų pasiūlymų nuoroda¹, taigi, paneigiamas pareiškėjos teiginys, kad nurodytas detales išskirtinai gamina tik automobilio gamintojas ir kiti gamintojai tokių detalių netiekia.

Atsižvelgdamas į tai, draudikas pažymėjo, kad pareiškėja ginčija žalą sumą, tačiau nepaneigia galimybės suremontuoti automobilį už draudiko apskaičiuotą draudimo išmoką. Draudiko teigimu, pareiškėja iš esmės siekia didesnės draudimo išmokos, o ne suremontuoti automobilį. Draudikas mano pagrįstai apskaičiavęs padarytą žalą. Taip pat draudikas informavo, kad jeigu aplinkybės pasikeistų, t. y. pareiškėjos pasirinktose remonto dirbtuvėse būtų atliktas automobilio remontas, bet jo kaina būtų didesnė nei išmokėta draudimo išmoka, draudikas jas įvertintų ir išmokėtų papildomą draudimo išmoką. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, draudikas prašo Lietuvos banko atmesti pareiškėjos skundą kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

¹ https://www.autodoc.lt/autodalys/asies_montavimas_vairavimo_mechanizmas_ratai/mercedes-benz/cls

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. lapkričio 28 d. eismo įvykį transporto priemonei „Mercedes Benz CLS“ padarytą žalą, dydžio.

Vertinant Lietuvos bankui ginčo šalių pateiktus įrodymus, svarbu pažymėti, kad TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų, dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto Vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjos pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi didesnę įrodomąją galią nei kiti įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau minėta, turto Vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, ji turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Pareiškėja, remdamasi Vertinimo ataskaitos duomenimis, prašo išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią per įvykį transporto priemonei „Mercedes Benz CLS“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas. Draudikas, siekdamas nuginčyti Vertinimo ataskaitą, vadovaujasi remonto įmonių UAB „Autobroliai“, UAB „Temis“ ir Vlado Navicko IĮ pateikta informacija apie transporto priemonės remonto kainą.

Kaip minėta, Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad transporto priemonės „Mercedes Benz CLS“ remonto kaina – 10 715,13 Eur (be PVM). Iš draudiko atlikto rinkos tyrimo matyti, kad UAB „Autobroliai“ nurodė, jog transporto priemonę suremontuotų už 9 150,26 Eur (be PVM); UAB „Temis“, nurodė, kad automobilis būtų suremontuotas už 6 188,59 Eur (be PVM), o Vlado Navicko IĮ apskaičiavo, kad automobilio remonto išlaidos sudarytų 6 358,29 Eur (be PVM).

Vertinant pareiškėjos reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, pažymėtina, kad, atsižvelgiant į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse, prie kurių priskiriamos minėtos sutartys, įgyvendinamą CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015).

Draudiko pateiktos UAB „Autobroliai“, UAB „Temis“ ir Vlodo Navicko IĮ parengtos transporto priemonės „Mercedes Benz CLS“ remonto sąmatos patvirtina, kad automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2019 m. lapkričio 28 d. įvykį, išlaidos nesiekia turto vertintojo nustatytų transporto priemonės remonto išlaidų. Tačiau pareiškėja, remdamasi Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, ginčija remonto įmonių parengtose remonto sąmatose nurodytą automobilio atkūrimo išlaidų vidurkį ir nurodo, kad jis neatitinka Taisyklių 15 punkto nuostatų ir tikslios žalos nustatymo sąlygų (CK 6.251 straipsnis). Siekdama nuginčyti draudiko apskaičiuotą 7 232,38 Eur draudimo išmoką, pareiškėja nurodo, kad, peržiūrėjusi autoservisų pateiktus pasiūlymus, pastebėjo, kad į vieno serviso parengtą remonto sąmatą nebuvo įtraukta automobilio pakaba, o kai kuriems sugadinimams pašalinti numatyti darbai, neatitinkantys remonto technologijos, taip pat pareiškėja ginčija sąmatose nurodytas detalių ir darbų kainas, nes jos pateiktoje Vertinimo ataskaitoje nurodytos didesnės kainos, todėl nesutinka su draudiko išmokėta draudimo išmoka.

1. Dėl transporto priemonės remonto naudotomis dalimis pagrįstumo

Pareiškėja nesutinka su draudiko priimtu sprendimu, nes draudikas nepagrįstai, apskaičiuodamas draudimo išmoką, vadovaujasi remonto įmonių sudarytomis sąmatomis, kuriose yra nurodytos panaudotos dalys, nors sąmatose nėra nurodytas jų nusidėvėjimo laipsnis, būklė ir pan. Pareiškėjos teigimu, draudikas elgiasi nesąžiningai ir pareiškėjos automobilis nebus atkurtas į iki eismo įvykio buvusią padėtį. Iš Lietuvos bankui pateiktų įrodymų matyti, kad draudikas keičiamų automobilio detalių įsigijimo išlaidas nustatė pagal dėvėtų arba neoriginalių automobilio detalių kainas.

Taip pat pareiškėja nurodo, kad tokios dalys kaip priekinis ratlankis, priekinės pakabos rėmas ar vairo mechanizmas yra gaminamos tik gamintojo įmonėje ir neoriginalių dalių gamintojai jų netiekia, o Instrukcijos 50 punkte nurodyta, kad „variklio, pakabų, vairavimo ir stabdžių sistemų, transmisijos apgadintos detalės keičiamos naujomis, išskyrus kai kurias, neturinčias įtakos jų patikimumui ir eismo saugumui“, tuo pagrindu pareiškėja teigia, kad draudiko parinktas remonto būdas prieštarauja instrukcijos reikalavimams.

Draudiko teigimu, nėra aišku, kuo remdamasi pareiškėja teigia, kad ratlankius, pakabos dalis arba vairo mechanizmus gamina tik automobilio gamintojas ir kad neoriginalių dalių kiti gamintojai netiekia, nes, atsitiktine tvarka pasirinkus automobilių detalių parduotuvę ir suvedus pareiškėjos gamintojo pavadinimą, automobilio modelį ir detalių sritį „pakaba“, pateikiama įvairių detalių gamintojų pasiūlymų, o tai paneigia pareiškėjos teiginį, kad nurodytas detales išskirtinai gamina tik automobilio gamintojas ir kiti gamintojai tokių detalių netiekia. Taip pat draudikas atkreipė dėmesį į tai, kad pakabos detalės, vairo mechanizmas ar tuo labiau ratlankis yra vienos iš dažniausiai pažeidžiamų automobilio dalių ir jų gamintojų detalių analogų rinkoje tikrai yra.

Vertinant Lietuvos bankui pateiktus viešos internetinės paieškos duomenis bei draudiko paaiškinimus, nėra pagrindo sutikti su pareiškėjos teiginiu, kad ratlankius, pakabos dalis ar vairo mechanizmus gamina tik automobilio gamintojas. Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos bankas sutinka su draudiko pozicija, kad nukentėjusio asmens (pareiškėjos) patirti nuostoliai neprivalo būti vertinami vien tik pagal originalių dalių ir (ar) detalių kainas.

Pažymėtina, kad, būtinųjų išlaidų, atitinkančių nukentėjusio asmens patirtus nuostolius, skaičiavimą reglamentuoja Taisyklių nuostatos. Pagal Taisyklių 15 punktą, kai trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginami nuostoliai yra siejami su būtinomis turto remonto išlaidomis, reikalingomis atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Tai reiškia, kad nuostoliai turi būti apskaičiuojami ne pagal naujų dalių ir detalių kainas, o pagal išlaidas, reikalingas atkurti dalių ir (ar) detalių rinkos vertę. Pažymėtina, kad nei Taisyklėse, nei kituose teisės aktuose nėra įtvirtinto reikalavimo būtinąsias išlaidas apskaičiuoti išimtinai pagal originalių dalių ir (ar) detalių vertę, todėl darytina išvada, kad nuostolių apskaičiavimas vertinant keistinas neoriginalias dalis savaime nereiškia, kad tokiu būdu nustatytos draudimo išmokos neužteks būtinosioms išlaidoms padengti ir turtui suremontuoti, todėl nėra pagrindo draudiko taikytų keičiamų detalių atkūrimo išlaidų skaičiavimo principų laikyti nepagrįstais ir jais nesivadovauti.

2. Dėl remonto sąmatose nurodomų darbų įkainių pagrįstumo

Pareiškėja kreipimesi į Lietuvos banką teigia, kad Vertinimo ataskaitoje nurodyti remonto darbų įkainiai nustatyti atsižvelgiant į UAB „Audatex Baltics“ atliktą Lietuvoje

veikiančių remonto įmonių taikomų remonto įkainių analizę. Pareiškėjos teigimu, šie įkainiai laikytini objektyviais, tiksliais ir atitinkančiais teisės aktuose įtvirtintą vidutinių darbų įkainių sąvoką.

TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje yra nustatyta, kad atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumą, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėja nei draudikui, nei Lietuvos bankui nėra pateikusi jokių objektyvių duomenų, pagrindžiančių UAB „Audatex Baltics“ atliktą tyrimą ir gautus rezultatus, nebuvo pateikta informacijos, patvirtinančios, kad toks tyrimas realiai buvo atliktas, kokios remonto įmonės buvo apklaustos ir kokie duomenys buvo vertinami. Objektyviais įrodymais nepagrįsti pareiškėjos paaiškinimai dėl rinkoje vyraujančių vidutinių rinkos kainų negali paneigti realiai rinkoje veikiančių autorizuotų remonto įmonių nurodytų kainų. Kadangi Lietuvos bankui nebuvo pateikta transporto priemonės remonto sąmatose nurodytus remonto įkainius paneigiančių objektyvių įrodymų, darytina išvada, kad draudiko pateiktos remonto sąmatos nesudaro pagrindo abejoti nustatytais remonto darbų įkainiais. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pažymėtina, kad pateikti įmonių remonto pasiūlymai yra sugeneruoti įprastu būdu, t. y. net jei pati pareiškėja kreiptųsi į šias remonto dirbtuves, jai būtų pateikti analogiški pasiūlymai, o tai leidžia tikėtis, kad būtent už tokią kainą bus galima atkurti automobilį į pradinę būklę. Pažymėtina, kad tiek pareiškėja, tiek draudikas cituoja tą pačią Taisyklių 15 punkto normą, kurioje nedviprasmiškai nurodyta, kad draudikas gali nustatyti žalos dydį, vadovaudamasis teisę atlikti remontą turinčios įmonės remonto išlaidų skaičiavimais.

Išanalizavus pateiktus duomenis, matyti, kad pateiktos UAB „Temis“, UAB „Autobroliai“ ir Vlodo Navicko IĮ parengtos transporto priemonės „Mercedes Benz CLS“ remonto sąmatos patvirtina, kad automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2019 m. lapkričio 28 d. įvykį, išlaidos nesiekia turto vertintojo nustatytų transporto priemonės remonto išlaidų ir turto vertintojo apskaičiuotos automobilio remonto išlaidos skiriasi nuo tų, kurias apskaičiavo remonto įmonės. Taigi, remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, kad turto vertintojas, nustatydamas automobilio „Mercedes Benz CLS“ remonto išlaidų dydį, vadovavosi CK 6.38 straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir automobilio remonto išlaidas apskaičiavo atsižvelgdamas į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą.

Vertinimo ataskaitoje yra nurodyti remonto ir dažymo darbų įkainiai, tačiau jie nėra pagrįsti jokiais objektyviais duomenimis. Iš Vertinimo ataskaitoje pateiktos informacijos nėra galimybės įvertinti, ar joje nurodyti įkainiai yra realūs ir atitinka Taisyklėse įtvirtintą vidutinių įkainių reikalavimą. Analogiškai nėra galimybės įvertinti ir Vertinimo ataskaitoje nurodytų dažymo medžiagų, dalių ir (ar) detalių kainų, nes pateikiamos vertės taip pat nėra pagrįstos jokiais objektyviais įrodymais – realiais autoservisų pasiūlymais, sąmatomis ar kompiuterinių platformų, leidžiančių apskaičiuoti automobilių remonto kainas, išrašais. Taigi, byloje nėra duomenų, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio atkuriamoji vertė labiau atitinka remonto kainą, apskaičiuotą pagal vidutinius darbų, dalių ir (ar) detalių įkainius, o draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos nepakanka per eismo įvykį atsiradusiems automobilio sugadinimams suremontuoti.

3. Dėl pakabos rėmo keitimo išlaidų įtraukimo į UAB „Temis“ sąmatą

Siekdama nuginčyti draudimo išmokos sumą, apskaičiuotą pagal remonto įmonių sudarytų pasiūlymų vidurkį, pareiškėja nurodė, kad į vienos iš remonto įmonių – UAB „Temis“, parengtą remonto sąmatą nėra įtraukti priekinės pakabos rėmo keitimo darbai, tačiau jie yra įtraukti į UAB „Autobroliai“ ir Vlodo Navicko IĮ parengtas sąmatas.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 2 punkte nustatyta, kad draudikas neturi teisės atsisakyti mokėti draudimo išmokos, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos. Be to, TPVCAPDĮ 19 straipsnio 3 dalyje ir Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalyje draudikui nustatyta pareiga įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką. Vadovaujantis šiomis nuostatomis ir atsižvelgiant į tai, kad draudikas neginčijo aplinkybių, kad į UAB „Temis“ sąmatą turėjo būti įtraukti pakabos rėmo keitimo darbai, darytina išvada, kad draudikas turi

perskaičiuoti draudimo išmoką ir į UAB „Temis“ sąmatą įtraukti pakabos rėmo keitimo išlaidas.

Lietuvos banko vertinimu, draudikas, nuostolių ir mokėtinos draudimo išmokos dydį apskaičiavęs pagal trijų autoservisų pateiktus pasiūlymus, vadovavosi TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimais ir pagrįstai nesivadovavo pareiškėjos pateikta Vertinimo ataskaita. Bylos duomenys patvirtina, kad, draudikui perskaičiavus draudimo išmoką ir į UAB „Temis“ sąmatą įtraukus pakabos rėmo keitimo išlaidas, draudimo išmokos suma bus pakankama siekiant atkurti automobilį iki prieš eismo įvykį buvusios būklės, todėl pareiškėjos reikalavimas išmokėti pagal Vertinimo ataskaitą apskaičiuotą draudimo išmoką yra atmestinas.

Konstatuotų aplinkybių kontekste taip pat svarbu pažymėti ir tai, kad nesivadovavimas nepriklausomo turto vertintojo parengta Vertinimo ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjai pateikus įrodymus, patvirtinančius, kad už išmokėtą draudimo išmoką nebuvo galima atkurti jai priklausančios transporto priemonės į iki 2019 m. lapkričio 28 d. eismo įvykio buvusią būklę, neturėtų atlyginti ir pareiškėjos nuostolių, viršijančių išmokėtą draudimo išmoką.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjos X. X. reikalavimus ir rekomenduoti draudikui į UAB „Temis“ sąmatą įtraukti pakabos rėmo keitimo išlaidas ir perskaičiuoti pareiškėjai mokėtiną draudimo išmoką pagal pateiktų UAB „Temis“, UAB „Autobroliai“ ir Vlodo Navicko IĮ sąmatų vidurkį.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius